

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG^a
ENG EDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 29.

Költ Bétsben, Sz. György Havának (Áprilisok) 10-dik napján 1798-dik Elztendőben.

Helvétziai Tudósítások.

Már megént nem három; hanem csak egy Respublika lesz Helvétziából: pedig *Brüne* Frantzia Vezérnek két rendbeli Hirdetményeiben, a' melyek, Mártz. 16 dik és 19 dik napjain költék; állott is már keteteje az említett Respublikáknak; úgymint: a' Rodanusi; és a' Helvétziai. A' Rodanusi, öt Kantonokat foglalt magában; a' Helvétziai pedig 12-öt, 's mindenik Kán-

H h

tonnak a' Fővárosa is ki vólt nevezve.
 T. i. a' Rodanusi Respublikának egy Kán-
 tona vólt *Lemanni* nevezetű, mely annak
 előtte Waatlandnak hívatott. A' Fővá-
 ros benne *Lausanne*. Másik Kanton *Saneni* és
Bruschi, mely annakelőtte Fryburgnak Mur-
 tennek és Nidaunak neveztetett. A' Főváro-
 sa most elsőben Payerne. 3 dik Kanton
Oberland. A' Fővárosa: Thun. 4-dik,
Valiserland. Fővárosa: Sitten. 5-dik,
Tessino (az előbbeni Olasz birtoka Helvé-
 tziának) Fővárosa: Locarno. — A' máso-
 dik vagy úgy nevezett Helvétziai Respub-
 likának 12 Kantonává tevődtek *Brüne*
 Generális által: *Basel; Aargau; Baden;*
Schafhausen; Zürich; Thurgau; St. Gal-
len; Appenzell; Sargans; Lucern; Bern;
Solothurn. Ezen két Respublikáktól fenn
 maradt részei a' néhai Helvétziának tették
 volna az új 3-dik Respublikát: de e' még
 meg se' született egészben, midőn már is-
 mét el enyészett: mert *Brüne* Generális
 egy Hirdetményt adott ki Mártz. 22-dikén,
 a' melyben jelenti, hogy már egy Respub-
 likává fog özsze-olvasztódni Helvétzia,
 mivel közönségesebb kívánság nyilatkoz-
 tatta magát ezen özsze-olvasztódás, mind
 a' 3 Respublikákra való szaggattatás eránt.
 A' Zürchi Követek, oly biztatással
 tértek vissza *Brüne* Generálistól Mártz. 26-
 dikán, hogy nem megy bé Fr. Katonáság

az ő földjökre, ha mindnyájan el fogadják Zürich Kanton' Lakosai az új Konstitúziót.

A' *Zug* es *Obwalden* Kantonokbéli Lakosok, a' Religioi féltek az új Konstitúziótól: azért is nem kevésbé idegenkednek attól, a' St. Galleniak pedig annyira, hogy a' Basileai Deputátusok, kik, az új Konstitúzió javaslása végett mentek a' St. Galleni földre, alig vihették viszsza a' fogokat.

Szolothurnból Bernába szállította által *Schauenburg* Fr. Generalis. Martz. 27. dikkén a' maga fő quártélyát, a' honnét más nap, Olasz Országba szándékozott indúlni *Brüne* Generalis.

Olasz- Orzági Tudósítások.

A' Szárdiniai Király' birtokaiban megújítódott az a' parantsolat, mely, minden Kiköltözött és számkivetett Frantziaknak meg-tiltja az említett Birtokokban való tartózkodást.

Genuában, nagy tisztelettel fogadtattott Martz. 14 dikkén *Berthier* Fr. Generalis, ki még az nap, hószlas beszéllgetést tartott az odaváló Kormányzsekkel. Más nap, úgymint Martz. 15-dikkén, a' Külső-dolgokra ügyelő Ministere a' Liguriai (Genuai) Respublikának, saemély szerent meg-jelent a' Törvényhozó Ifj. bbik Tanats Üléseben, jelentvén hogy az az izenet, a' melyet általa küldött a' Direktórium a' Tanatsnak, nem közlödhetett Írásbann. Mindjárt azon-

túl titkos Ülést kezdett tartani a' Gyűlés. Azonközben le-tartóztatódtak minden szállító-hajók a' Kikötőhelyekben, melyek közül sokat ki-válogattak a' Fr. Generálisok, A' tenger-meljéki részében Liguriának, 20 ezer Fr. Katonák' bé-fogadása eránt tétettek rendelkezések, a' kik között négy ezereket is érkeztek vala már *Pier d' Arenába* Mártz. 17-dikénn. A' Törvényhozó Iffjabbik Tanács azt végezte Mártz. 16-dikénn, hogy a' Ligúriai Kikötőhelyekben találkozó, és még ezentúl is oda érkezendő minden hajókat, szabadon által adhat a' Direktórium a' Fr. Respublika Biztosinak, és hogy teljes hatalma legyen a' Direktóriumnak, minden rendelkezéseket meg-tétetni, a' melyek siettethetik a' Fr. Katonaságnak oda való szállíttatását, a' hová fog kívántatni.

A' Toskánai Udvar' részéről Párisban Követséget viseltt Principe Don Neri Corsini, Mártz. 18-dikénn visszsa-érkezett Florentziába.

A' Toskánai Nagy-Hertzezségnek minden Városaiban keresnek menedek helyet, sok szerentsétlen Rómaiak, kik a' mostani változások és üldözések elől kéntelenítettek el futni honnyaikból. A' mostoha sorsnak ily áldozatai között egy vólt *Mauzy* Kárdinális is, de még nagyobb szerentsétlenségére oly parantsolatot vett, mely-

nek ereje szerént tartozott el menni a' Toskánai földről. Pápa Ö Szentsége nagy tsendességben de jó állapotbann él Szienában.

A' Római Respublikabéli Sereg' fő-kormányozását ugyan tsak *Massena* Generális vevé már által Mártz. 13-dikánn.

A' Kárdinálisok' és Prélátusok' üldözésének nints szünete. *Vincenti* Kárdinális, a' maga származása' helyéből *Rieti* Városából vitettetett el. Hasonlóképpen számkivettettek *Crivelli*, *Vergani*, és *Sperandini* Prélátusok is.

A' Tiberisen túl fekvő részében Róma Városának, nem különben a' *Quartiere de Monti* nevezetüben is, még mindég lövöldözteti agyon az a' végre ki-rendeltt Katonai - Kommisszió, a' fegyveres kézzel találatott 's el fogatott Lakosokat.

A' Római Konzulok, egy Rendelést adtak ki Mártz. 13-dikánn, a' melyben, mind a' papiros- mind az értz-pénzek' be-tsét igen érezhetőképpen léjjobb szállították az előbbeninél; de ily kártékony újjítássok, oly nagy és félelmes következésű fel-zúdulást okozott egész Rómában, hogy *Massena* Generális mindjárt rájok írt a' Konzulokra, hogy említett Rendeléseket vissza vegyék, a' minthogy vissza is vették Mártz. 15-dikénn. Egyszersmind az ott lévő 4 Fr. Kommisszariusok, *Daunou*, *Faypoult*, *Monge*, és *Florent*, egy Hir-

detményt tettek közönségesse, melyben tudtára adták a' Népnek, hogy Ők az említett Rendelésből semmit se' tudtak a' ki-adatása előtt.

A' Római Respublika' Konstitútzioját Mártz. 16-dikán hirdettette ki *Massena* Generális, következő rövid Bèvezetést botsatvann eleibe a' Konstitútzio' elő-adásának:

„A' Frantzia Respublika le mond azon jussáról, a' melyet, győzedelmei szerzették néki a' Római Státusokhoz, és ki kiáltja a' Római Respublikának helyre-állíttatását, 's magauraságot.“

„Hogy pedig ezen Respublika' szabadsága és virágzása, bátorságossa tétetőd-hessék, a' benne fel állítandó igazgatás' formaja által: ajánl a' Fr. Kormányzék, egy oly Konstitútziót a' Római Népnek.“

Párisi Tudósítások.

Helvétziából, valamennyi hivatalbéli Tudósításokat kapott a' Fr. Direktórium: mind közlötte azokat Mártz. 13 dikán a' Törvényhozó-gyűlés' két Tanáttsaival, egy írása mellett, melyben elő-adta a' többek között, minden nevezetes környülállásokkal egygyütt, a' *Murten* vidéki úgy nevezett Tsont-háznak le-rontatását, 's még csak az emlékezetének is örökre lett el törltetését. Az említett Tsont ház azoknak a' sok el esett Burgundusoknak tsontjaikat

fedte, a' kiket 1476-dik esztendőbenn öldostek vala le az akkori nyerttes Helvétusok. „A' Fr. Nemzet' sérelme nélkül fel nem állható egy ily Troféumnak (Győzdelmi emlékeztetőnek) el kellett töröltetni — *ily ki fejezésekkel él a' Direktórium* — a' mostani környülállásokbann. El is töröltetett, és a' mi igen nevezetes, éppen a' *de la Cote d' Or* nevű Közönségestársaságotziályból (hajdani Burgundiából) való Batalionok által, és éppen azon a' napon, a' melyen történt vólt 1476-dik eszt. benn a' Murteni verekedés. Mindjárt egy Szabadság' fája állítódott fel az említett Troféum' helyére. “

Ezen Írásnak fel-olvastatása után, *Chenier* nevű Tagja a' Gyűlésnek hoszfszas magasztaló Beszédet tartott a' Frantzia Seregekről, 's illő dolognak állította, hogy azoknak ditsőségére, a' 18-dik Századot, Frantziák' Századjának kellene nevezni, 's helybe-hagyandó Végzés' formájául eleibe terjesztette a' Gyűlésnek: hogy a' Helvétziában lévő Fr. Sereg, érdemessé tette magát a' Haza eránt. Hasonló hangan beszélt *Debrie* is. Fájalta, hogy *Montesquieu*, *Mably*, *Rousseau*, és *Voltaire*, fzemmel látó-tanúi nem lehetek azoknak az álmélkedésra méltó igazgatásbéli változásoknak, melyeket Ők, előre megjövendöltek a' magok Írásaikban, 's kívánja, hogy egy Kommisszió állíttassék fel,

a' Imely írja le mind azon verekedéseket, melyekben győzedelmesek voltak a' Frantziák. Mind *Cheniernek*, mind *Debrienek* javaslását el fogadta, 's maga végzesévé tette a' Gyűlés.

A' Frantzia és Cisalpina Respublikák Szövetsége, mely, főképpen az egymás mellett való fegyveres kikelést illeti, a' Fr. Törvényhozó-gyűlésnek mind két Tanátsai által már helybe-hagyatott következendő 15 Tzikkelyeket foglal magábann:

1.) A' Fr. Respublika, meg-esméri a' Cisalpina Respublikát. szabad és senkitől Mástól nem függő Hatalmasságnak; 's annak szabadsága' és magaurasága' fenn-tartására kötelezi magát. 2.) Békesség, barátság, 's jó egyetértés fog uralkodni örökre a' két Respublikák között. 3.) A' Cisalpina Respublika kötelezi magát, hogy a' Fr. Respublikának minden meg-történhető hadaiban részt vesz, mihelyt meg fog az eránt szállítatni a' Fr. Direktórium által: a' midőn haladék nélkül fel-készíti minden fegyveres-népet, 's elő-vezzi minden hadi-eszközeit. Mihelyest közönségessé tétetett a' Fr. Direktórium által a' Cisalpina Respublikának valamely Hatalmasság ellen való hadi fel-kivántatása: abban a' szempillantásban el is kezdődik ezen Respublikának azon Hatalmasság ellen való hadi-állapotja: de míg közönségessé nem tétetett a' fel-kivántatása, addig neutrálisnak má-

rad. 4.) Minthogy a' Cisalpina Respublika, annyi Katonaságot kívánt a' Fr. Respublikától, a' mennyi elégséges légyen, az ö szabadságának, magauraságának, és belsőtsendességének bátorságban való tartására, 's minden külső meg támadtatás ellen való védelmezésére: ezen tárgy eránt következő egyesség lett a' két Respublikák között: 5.) További költsönös meg-egygyezésig, fog maradni a' Cisalpina Respublikában egy Frantzia Sereg-osztály, mely áll: 22 ezer gyalogságból, 2500 lovasságból, és 500 Pattantyúsokból, özfzeséggel 25, ezer emberből. 6.) Ezen Katonaság' tartására, Bekesseg' idején fizet a' Cisalpina Respublika, minden esztendőben 18 millió lívert, had idején pedig hozzá adja ezen summához, a' meg-kívántató pótolást is. Tartozik ezen Katonaságnak szálást is adni: hanem a' zsoldja' fizetésére, ruházására, tartására 's a' t. a' Fr. Direktóriumnak leszsz gondja. 7.) A' Fr. Direktóriumnak szabad akaratjábann fog állani, el hívni ezen Katonaságot, 's helyébe mászt küldeni. 8.) A' Fő-Kormányozói ezen Katonaságnak, valamint szintén a' Cisalpinának is, mindenkor Fr. Generálisok fognak lenni. 9.) A' Mántuai, Peschierai, és Ferrárai Örizeteknek fele mindenkor Frantziakból; 's fele Cisalpinusokból fog állani. 10.) A' nevezett Várakbéli agyúkat mindenkor jó állapotban fogja tartani a'

Cisalpina Respublika, és munitziója (puskapor golyóbisa 's a' t.) mindenkor egy elztendőre való lezfsz készenn. 11.) Ha Frantzia és Cisalpinus Katonaság, ugyan azon egy Várban, azon egy álló helyen, vagy quartélyban vagyon együtt: Frantzia Tiszt kormányozza az egyesült Katonaságot, ha egyenlő ranguak lesznek a' Tisztek; ha pedig nem egyenlő ranguak: akkor a' főbb Tiszté lesz a' kormányozás, akár legyen Az, Frantzia, akár Cisalpinus. 12.) A' Frantzia Respublika, által enged minden el nyertt ágyúkat a' Cisalpina Respublikának, valamelyeknek Ez hasznát veheti, azon egygyezés szerént, mely lett, *Bonaparte* Polgár és a' Cisalpina Respublika' Kormányseke között. 13.) A' Sabiai völgy' védelmére Rocco d' Amsonál, a' mely Várnak készítettését javaslották volt a' Fr. Ingenieurek, *Bonaparte* Polgár' kormányozása alatt: annak építtetéséhez haladék nélkül hozzá kell látni. Hasonlóképpen hozzá kell kezdetni, a' Cisalpina Respublika' költségénn, a' *Bonaparte* Polgár által helybe hagyatott Plánumok szerént, a' Peschierai és Mántuai Erösségeknek jobbításához, 's a' Vallenggioi magas fekvésű vidékeknek, és a' Gaetoi Várnak erősítéséhez. 14.) A' Cisalpina Respublika, egy Sereget fog állítani, Olasz- és Segítség-Katonákból, a' melynek száma és

minémősége, különös egygyvezés által fog meg-határozatni. Tartozik a' nevezett Respublika, száz húsz ágyús-szekerek, és 60 nál több híd-darabok (pontonok) vontatására meg kívántató lovakat kéfzen tartani, és egy Hajós seregetskét a' Gárdá-tónn. 15.) A' Cisalpina Respublika egy Kiköltözött Frantziát se' fog meg-szenvedni a' maga földjénn; hanem mihelyt meg-sejt olyas Személyt, tartozik azt tüstént árestálni, 's oda küldeni számkivetésbe, a' hová fogja mondani a' Fr. Direktórium. Hasonlóképpen fogja magát a' Fr Respublika is alkalmaztatni, a' Cisalpinus Kiköltöztekre nézve.

Párisból Mártz. 25 dikénn költ Tudósítások szerént, a' Cisalpina Respublikának öregebbik Törvényhozó-Tanátsa, nem állott réá ezen Kötésre.

Ezt meg értvén a' Fr. Direktórium, a' mint már Mártz. 29 dikénn írták Párisból, o'y Végzést hozott, hogy a' Fr. Respublika nem esméri meg a' Cisalpina Respublikának magauraságát, hanem 18 millió lívernnyi adót kíván attól, a' Fr. Katonáság' tartására, 's parantsolatot küldött *Berthier* Generálisnak, hogy az említett Tanáts' Tagjait árestáltassa.

Batáviai (Hollandiai) Tudósítások.

A' Nemzeti-gyűlés által bé-vétetett, és a' közönséges helybe-hagyás végett, már

az egész Nemzet eleibe terjesztetett Konstitúció-formája, áll 308 Tzikkelyekből, 5 különös Rendelésekből, és tíz Tóldaléktzikkelyekből. Nyóltz Ofztályokra (Departmánokra) osztja fel ezen új Konstitúció-formája, Batáviát, melyek között egy veszi a' maga nevét *Emsröl*; más, *O-Is-selröl*; 3.) a' *Rajnáról*; 4.) *Amstelröl*; 5.) *Texelröl*; 6.) *Delftröl*; 7.) *Dommelröl*; 8.) a' *Skáldis* és *Moza* vizeiről. A' Fővárosaik ezenn Ofztályoknak: Leuwarden (Leovárdia); Zwoll; Arnheim; Amsterdam; Alkmar; Delft; Herzogenbusch; és Middelburg. Két oly Törvényhozó-Tanátsa lesz ezen új Konstitúció szerént a' Batáviai Respublikának is, mint a' milyen vagyon a' Fr. Respublikának, és öt Tagos Direktóriuma. Az Ifjabbik Törvényhozó-Tanáts fog állani 60; az öregebb pedig 30 Tagokból: mind öszve tehát az egész Törvényhozó Nemzeti-gyűlés, 90 Személyekből, kik között mind egyik, 20 ezer Lakosoknak fogja viselni a' képét. A' Direktórium 5 Tagjait a' Törvényhozó-gyűlés választja leg-elsőben is, valamint ez fogja minden eszt. ben új választás által ki-pótolni a' Direktóriumban esendő hiánosságot, úgymint a' melyből esztendőnként ki fog egy lépni, sors szerént. A' Törvényhozó-Gyűlés' két Tanátsából is változni fog egy harmad rész, minden esztendőben: a' mely változás által ki-lépen-

dő Tagok' helyébe, maga a' Nemzet főg
 Másokat választani, valamint az választotta a' leg első minden Tagjait is a' Gyűlésnek: Hogy a' választás végett tartandó voksoláshoz jussa legyen valakinek: meg kívántatik, hogy a' voksolandók' laistromába bé-íratassa magát; hogy már legyen hűsz esztendős; hogy a' Társaság' terhe viselésében részt vegyen; és állandó lakása legyen a' Respublikában. Ha idegen származású valaki: nem voksolhat különben, ha tsak már hűsz esztendőket el nem töltött a' Respublika' földjén való lakásbann.

A' pótló-tzikkelyekben meg vagyón határozva: hogy a' néhai uralkodó Ekklesia' gyülekezetei, még 3 esztendőkig, az előbbeni állapotban maradnak: valamint a' Tudományok' virágoztatására tzelező közönséges Intézetek is meg-hagyatnak még; további rendelésekig; a' mostani állapotjokban.

Német Birodalmi Tudósítások.

A' Rastadt Fr. Követek, következendő értelmű Választ küldöttek által Mártz. 27-dikénn a' Német Birodalmi Deputátzió-nak ugyan az nap vett írására. 1.) Hogy a' Fr. Respublika, egészfzen kívánja a' Rajna' bal-meljékét, és így a' Roer's Nette vidékeit nem hagyhatja meg a' Német

Birodalomnál. 2.) Hogy a' Rajna' bal-mel-jékei vesztesség által megkárosítandó Német Fejedelmek kárának megterítetésében, következképpen, a' Békességkötés' siettetésében, semmi más módot nem lát, a' szekularizátziónn (né mely egyházi jószágoknak világiakká való változtatásán) kívül.

Török Birodalmi Tudósítások.

Még Febr. 19-dikénn írták Konstantinápolyból, hogy már akkor sietve készítődtek ott 24 hadi-hajók, melyek, a' közönséges hír szerént, az Archipelagusra voltak rendelve.

Ugyan akkori Tudósítások szerént, harmadfélzázezerre szándékozott fel vinni a' Nagy Úr, a' maga Európai Armadiájának számát.

Béts.

Szerentséssen ki gyógyulván *Kristina* Föhertzegeasszony terhes nyavalyájából, a' körülötte híven fáradozott négy Orvosokat, tizenhat ezer forinttal jutalmaztatta meg, négy négy ezerrel t. i. mind egyiket. Ezen kívül *Albert* Hertzeg is mind a' négy Orvos-Uraknak egy egy szép briliántos gyűrüt ajándékozott.

Húsvét első napján avattatott bé a' Fels. Tsáfzárné le-betegedése után, mely

bé-avattatásnak igen fényes izeremóniája után, audientziája vólt a' F. Tsászárnénál a' Fr. Követnek, a' ki, meg-nyugtató Tudósításokat mondott Ő Felségének Nápoly Országáról. Az audientzia után *Cercle* vólt, az az, a' Követek, és a' Monárchiabéli Méltóságok, innepi öltözetben meg-jelen-tek, Ő Felsége a' Tsászár előtt. Jelen vóltak a' *Cercle*-ben (Szerkeiben) a' Fr. és Török Követek is.

Elegyes Tudósítások.

Különös kérést nyújtott bé egy Francia Ifjú mostanság a' Direktóriumnak, hogy t. i. küldődjek el Ő mentől elébb Déli-Amerikába, hadd lakhasson ott, mint megszűzte töldre számkivettett Személy, mert Respublikában nem elhet, magától pedig ki-költözni nem akar, hogy el ne vezesse jószágát; hanem élhessen annak jövedelméből Déli-Amerikában tisztességesen.

A' Lembergi újj Érsek, Kitkykiki-i *Gozdava* Ignácz Kajetán, fényes hivataljába, Mártz. 11-dikénn lett bé-állíttatása' alkalmazatosságával, háromszáz Szegényeket vendéglett meg a' Benediktínusok' Klastromában, kiket az ebéd után, pénzzel is meg ajándékozott.

A' *Zimoni* Tisztuló-Házba, egy halál képű 's általjában nyomorútt tekintetű Ember érkezett mostanság, 's tsák el hültek mindnyájan rajta, midőn mondotta, hogy

ő *Sapieha Simon* Lengyel Hertzeg, ki a fzerentsétlen következéseit látván Hazája utolsó Revolúziójának, a' Török földre futott által; holott végső inségre jutott.

* * *

A' Nem. Vármegvéknek munkában lévő Mappái (ábrázolásai) közzül ki vagnak már metzve; 's Világ' eleibe botsátva a' következők: Moson; Sopron; Vas; Szala; Baranya; Fejér; Pest; (ezen van a' Jáfzság, a' Nagy és a' Kis Kúnság Mappája is) Bács (ezen pedig a' Tsajkasok Kerülete); Heves és Külső Szólnok; Szabolts (ezen van a' Hajdú Városok Kerülete) Szathmár; Beregh; Máramaros; Thúrótz Vármegyék' Mappái. Ezeknek értésére való a' *Jegyek' Magyarázata*; melyet gyönyörű betűkkel réz-táblára metzett egy derek Posonyi Hazánkfia. Mind ezeket a' Mappákat meg-lehet már szerezni Pesten; *Kilián*, és *Weingand* Könyvárosok' boltjában: Posonban *Weber*; Györben *Streibig* Könyvnyomtató Uraknál; Sopronban *Tudós Rajts* Profeszszornál; Kolosváratt *Kováts* Úrnál; Melt. Gróf Bánffy Gubernátor Ő Exc. ja' Szekretáriussánál. Már Nemes Poson, Gömör, Bihar és Ugotsa Vármegyék' Mappái is ki vagnak rézre metzve; 's mihelyest elegendő időt vehetünk magunknak a' meg-jobbításokra (corrigálásokra); azonnal ki-nyomtatattatjuk; 's közöljük azokat az Érd. Közönséggel.